

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟ 1952

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΚΩΝΣΤ. ΛΕΟΝΤΙΔΗ

Ἡ κατωτέρω ἀνασκόπησις τῆς γεωργικῆς, κτηνοτροφικῆς καὶ δασοπονικῆς δραστηριότητος τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ 1952 ὀφείλεται εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας κ. Κωνσταντῖνον Λεοντίδην. Ὁ συγγραφεὺς, ὕπ' ὄψιν τοῦ ὁποίου ἐτέθη ἡ στενότης τοῦ χώρου τοῦ περιοδικοῦ, ἠναγκάσθη, ἀντὶ πλήρους πίνακος τῆς γεωργικῆς οἰκονομίας κατὰ τὸ 1952, νὰ δώσῃ στοιχεῖα τῆς κινήσεως ἐκείνων τῶν προϊόντων, πρὸς τὰ ὅποια κυρίως ἐστράφησαν αἱ προσπάθειαι βελτιώσεως τῶν ἀποδόσεων, εἴτε διότι εὐρίσκοντο ἐν προφανεῖ καθυστερήσει ἀπέναντι τῶν δυνατοτήτων τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν εἴτε διότι ἐπλήγησαν καιριώτερον ἀπὸ τὸν πόλεμον καὶ τὴν ἐχθρικήν κατοχήν. Οὕτω, ἐξετάζεται ὁ σίτος, ὁ βάμβαξ καὶ ὁ καπνός, ἐκ τῶν προϊόντων γεωργίας, ἡ κτηνοτροφία, τὰ δάση καὶ, τελικῶς, ἡ προσπάθεια ἐκμηχανισμοῦ τῆς γεωργικῆς μας οἰκονομίας.

Σ Ι Τ Ο Σ

Ἡ πολιτικὴ τοῦ σίτου, τὴν ὁποίαν ἀκολουθεῖ ἡ Χώρα μας, ἤδη ἀπὸ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου, ἔχει διπλοῦν τὸν δικαιολογητικὸν λόγον αὐτῆς: τὸ μὲν τὴν πολιτικὴν τοῦ οικονομικοῦ ἔθνικισμοῦ, τὴν ὁποίαν ἐνεκαινίωσαν αἱ ἄλλαι Χωραὶ, τὸ δὲ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐξασφαλίσσεως ἐργασίας εἰς τὸν αὐξανόμενον σταθερῶς πληθυσμὸν τῆς ὑπαίθρου αὐτῆς.

Ἡ προστασία τῶν τιμῶν τοῦ ἐγχωρίου σίτου συνετέλεσεν ὥστε ἡ σιτοκαλλιέργεια νὰ ἀυξηθῆ σημαντικῶς κατὰ τὴν τελευταίαν τριακονταετίαν. Καταλαμβάνουσα αὕτη 4 700 000 στρέμματα ἐν ἔτει 1923, ἐξετάθη τὸ ἔτος 1937 - 38 ἐπὶ 8 604 870 στρεμμάτων καὶ τὸ ἔτος 1951—52 ἐπὶ 9 642 000 στρεμμάτων.

Πρὸς τοῦτοις, αἱ καταβληθεῖσαι κατὰ καιροὺς προσπάθειαι διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν καλλιεργουμένων ποικιλιῶν καὶ τῶν μεθόδων καλλιέργειας εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν βαθμιαίαν ἀύξησιν τῆς παραγωγῆς τοῦ σίτου. Οὕτω, ἐνῶ τὸ ἔτος 1923 ἡ παραγωγή τοῦ σίτου ἤγγισε τοὺς 239 000 τόννους, τὸ ἔτος 1938 ἀπέδωσε 980 000 τόννους διὰ νὰ φθάσῃ, ἀκολούθως, τὸ ἔτος 1952 τοὺς 1 000 000 τόννους.

Ἐννοεῖται ὅτι, παρὰ τὴν ἀύξησιν τῆς σιτοπαραγωγῆς τῆς, ἡ Ἑλλάς, διὰ λόγους γεωλογικοὺς καὶ κλιματολογικοὺς, καταλέγεται καὶ σήμερον μεταξὺ τῶν Χωρῶν αἰτίνας παρουσιάζουν τὰς μικροτέρας στρεμματικὰς ἀποδόσεις. Ἡ μέση στρεμματικὴ ἀπόδοσις τοῦ σίτου αὐτῆς ἔφθασε τὸ ἔτος 1950 τὰ 115 χιλιόγραμμα, ἐνῶ τὸ ἔτος 1951 δὲν ἀνήρχετο αὕτη εἰμὴ εἰς 97,5 χιλιόγραμμα.

Ἐνδιαφέρον ἐν προκειμένῳ ζήτημα εἶναι ἐὰν ἡ καλλιέργεια τοῦ σίτου, καὶ γενικῶς τῶν ἀρτοποιησίμων σιτηρῶν, πρέπει νὰ ἐπεκταθῆ ἢ ἐνδείκνυται νὰ διατηρηθῆ αὕτη εἰς τὰ σημερινά της ἐπίπεδα ἢ ἀκόμη καὶ νὰ περιορισθῆ.

Σημαντικὴ περαιτέρω ἐπέκτασις τῆς σιτοκαλλιέργειας δὲν φαίνεται νὰ εἶναι δυνατή. Ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι ἡ ἀκαθάριστος πρὸςδοσις αὐτῆς εἶναι χαμηλὴ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀκαθάριστον πρὸςδοσιν ἄλλων καλλιεργειῶν, καὶ ἰδίως τῆς τοῦ καπνοῦ, τοῦ βάμβακος καὶ τῆς ὀρύζης, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ἀντιστρατεύεται ταύτην ἡ ὀφισταμένη στενότης τῆς γῆς. Ἀπόδοσις, βεβαίως, εἰς τὴν καλλιέργειαν καὶ ἄλλων γαιῶν εἶναι δυνατὴ ὅχι ὁμοῦ εἰς κλίμακα μεγάλην. Ἄλλωστε, τυχὸν διαθέσει

νέων γαιών εις τήν καλλιέργειαν τοῦ σίτου δὲν θὰ σημάνη κατ' ἀνάγκην καὶ αὐξησιν τῆς ἐκτάσεως τῆς σιτοκαλλιέργειας, ἐὰν ληφθῆ ὑπ' ὄψιν οἱ λόγοι οἰκονομικοὶ καὶ τεχνικοὶ ἐπιβάλλοντες μερικὸν περιορισμὸν τῆς ἐπὶ ὄρεινῶν ἐδαφῶν ἐνεργουμένης σιτοκαλλιέργειας. Ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸς καὶ ὁ περιορισμὸς τῶν ἤδη διὰ σίτου καλλιεργουμένων γαιῶν, διότι :

α) Ἡ ἀντικατάστασις τῆς καλλιέργειας τοῦ σίτου, ἡ ὁποία ὡς χειμερινὴ ξηρική καλλιέργεια ἐνεργεῖται εἰς ὅλας τὰς περιφερείας τῆς χώρας, δι' ἄλλων καλλιέργειῶν περισσότερον ἀποδοτικῶν, δὲν εἶναι εὐχερής.

β) Ἡ διάθεσις συναλλάγματος διὰ τὴν εἰσαγωγὴν περισσότερου ξηνικοῦ σίτου προσκρούει εἰς τὴν προσπάθειαν ἐξασφαλίσεως τοῦ ἰσοζυγίου λογαριασμῶν.

γ) Ὑπάρχει ἀδυναμία παραγωγικῆς ἀπασχολήσεως τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ ἐπὶ ἐτέρων πεδίων.

δ) Λόγοι ἀσφαλείας συνηγοροῦν διὰ τὴν ὑπαρξιν ἐν τῇ Χώρα ἠδξημένης παραγωγῆς σίτου.

Ἐπομένως, ἡ σιτοκαλλιέργεια τῆς Χώρας ἐπιβάλλεται νὰ διατηρηθῆ περίξ τῶν σημερινῶν αὐτῆς ὁρίων, μὲ τάσιν ὅμως περιορισμοῦ αὐτῆς ἐν τῷ μέλλοντι, καθ' ὅσον ὑπάρχουν σημαντικὰ περιθώρια αὐξήσεως τῶν κατὰ μονάδα ἐπιφανείας ἀποδόσεών της, εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς ἐφαρμογῆς μεθόδων μείζονος ἐντατικοποιήσεως αὐτῆς.

Β Α Μ Β Α Ξ

Ἡ παραγωγή τοῦ βάμβακος, προπολεμικῶς, εἶχεν ἐξελιχθῆ εἰς ἱκανοποιητικὰ σχετικῶς επίπεδα. Ἐν ἔτει 1937, εἶχον καλλιεργηθῆ διὰ βάμβακος 820 156 στρέμματα, τὰ ὅποια ἀπέδωσαν οὐσπορον βάμβακα 63 146 τόννων. Τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα ὄφειλοντο, κατὰ μέγα μέρος, εἰς τὴν καθιερωθεῖσαν προστασίαν τῶν τιμῶν τοῦ βάμβακος. Παρεῖχοντο εἰς τοὺς παραγωγούς δάνεια ἐπ' ἐνεχρῶν ὑπὸ τῆς Α.Τ.Ε. καὶ ἠγοράζοντο ὑπὸ τοῦ Ὄργανισμοῦ Βάμβακος ὄλαι αἱ ὑπὸ τῶν παραγωγῶν προσφερόμεναι ποσότητες βάμβακος, διὰ τὰς ὁποίας οὗτοι δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξασφαλίσουν εἰς τὴν ἐλευθερὰν ἀγορὰν τὴν ὑπὸ τοῦ Κράτους καθορισθεῖσαν κατωτέραν τιμὴν.

Ἡ παραγωγή τοῦ βάμβακος, μειωθείσα, ὡς ἦτο ἐπόμενον, κατὰ τὰ ἔτη τῆς κατοχῆς, ἠδξήθη βαθμιαίως κατὰ τὰ μεταπολεμικὰ ἔτη. Ἐν ἔτει 1951, ἡ καλλιέργηθεῖσα διὰ βάμβακος ἐκτασις ἀνῆλθεν εἰς 870 650 στρέμματα, ἡ δὲ παραχθεῖσα ἐκ ταύτης ποσότης οὐσπόρου βάμβακος ἔφθασεν τοὺς 89 526 τόννους. Ἐσημειώθη ὅμως κάμψις τῆς παραγωγῆς κατὰ τὸ ἔτος 1952. Κατ' αὐτὸ ἐκαλλιεργήθησαν 822 220 στρέμματα ὧν ἡ παραγωγή ἠγγίσε τοὺς 76 780 τόννους. Ὄφειλετο δὲ ἡ μικροτέρα καλλιέργεια κατὰ τὸ ὡς ἄνω ἔτος εἰς τὴν μεγάλην ξηρασίαν, ἣτις, σημειωθείσα κατὰ τὴν περίοδον τῆς σπορᾶς, δὲν ἐπέτρεψε τὴν σπορὰν ὄλων τῶν διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ βάμβακος προοριζομένων γαιῶν.

Πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅτι κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον ἐλήφθησαν μέτρα ἐξαιρετικὰ διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ἐκκοκίσεως τοῦ βάμβακος, ἣτις, πρότερον, κατὰ μέγα μέρος ἐνηργεῖτο διὰ πεπαλαιωμένων ἐκκοκιστηρίων. Διὰ τῆς χρησιμοποίησεως κεφαλαίων τῆς Ἀμερικανικῆς Βοηθείας, εἰσῆχθησαν καὶ ἐγκατεστάθησαν κατὰ τὰ ἔτη 1950 καὶ 1951 δεκαεπτά καινουργὴ καὶ συγχρονισμένα ἐκκοκιστήρια ἀξίας

26 δισεκατομμυρίων δραχμών, παραχωρηθέντα πρὸς χρῆσιν εἰς γεωργικὰς συνεταιριστικὰς ὀργανώσεις.

Ἡ προστασία τοῦ βάμβακος ἐξηκολούθησε καὶ μεταπολεμικῶς, συνισταμένη εἰς τὸν περιορισμὸν τῶν εἰσαγωγῶν τοῦ βάμβακος εἰς τὰς ποσότητας τὰς ἀναγκαιούσας εἰς τὴν βιομηχανίαν πέραν τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς, τὸν καθορισμὸν τιμῆς ἀσφαλείας δι' ἐκάστην ἔσοδειαν καὶ τὴν χρηματοδότησιν τῆς ΚΥΔΕΠ διὰ τὴν συγκέντρωσιν τοῦ βάμβακος.

Ἄλλο ἐν τούτοις τὸ ζήτημα ὅτι, λόγῳ τῆς χορηγήσεως ἀνεπαρκούς, κατὰ τὸ πλεῖστον, χρηματοδοτήσεως, ἢ διαμόρφωσις τῶν τιμῶν εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς τιμῆς ἀσφαλείας δὲν ἦτο πάντοτε πλήρης.

Ἡ τιμὴ ἀσφαλείας διὰ τὴν μέσσην ποιότητα βάμβακος εἶχε ὀρισθῆ κατὰ τὸ ἔτος 1951 εἰς τὸ ποσὸν τῶν 18 000 δραχμῶν κατ' ὄκταν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1952, ἡ προστασία τοῦ βάμβακος ἐπεδιώχθη ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τῆς χορηγήσεως ὑπὸ τῆς Α.Τ.Ε. δανείων ἐπὶ ἐνεχύρῳ ἐκκοκισμένου βάμβακος, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς ἐξαγωγῆς μέρους τοῦ προϊόντος εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἡ τελευταία αὕτη, οὐχ ἦν, δὲν ἠδυνήθη νὰ κινηθῆ, λόγῳ τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν τοῦ βάμβακος ἐπὶ τῆς διεθνoῦς ἀγορᾶς. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον, ἐνεκρίθη, κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, ἢ ἐπιδότησις τῆς ἐξαγωγῆς 3 000 τόννων ἐκκοκισμένου βάμβακος διὰ ποσοστοῦ 15 %.

Διὰ τὴν περαιτέρω αὔξησιν τῆς παραγωγῆς τοῦ βάμβακος ὑφίστανται σοβαρὰ εἰσέτι περιθώρια. Εἶναι δυνατὴ ἢ ἔντασις τῆς καλλιέργειας τοῦ βάμβακος, εἰ δὲ ἢ ἐπέκτασις αὐτῆς, διὰ τῆς αὐξήσεως ἰδίᾳ τῶν ποτιστικῶν γαιῶν.

Περὶ τὸν νὰ τονισθῆ ὅτι ἡ ἔκτασις καὶ ἢ ἐπέκτασις τῆς καλλιέργειας τοῦ βάμβακος εὐρίσκειται ἐν στενῇ συναρτήσῃ πρὸς τὴν τιμὴν αὐτοῦ. Καθόσον τὸ ἐπίπεδον αὐτῆς εἶναι ἱκανοποιητικόν, κατὰ τοσοῦτον τὸ ἐνδιαφέρον τῶν παραγωγῶν διὰ τὴν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς τῶν εἶναι μεγαλύτερον.

Κ Α Π Ν Ο Σ

Ἡ διὰ καπνοῦ καλλιεργηθεῖσα ἔκτασις κατὰ τὸ ἔτος 1951 ἀνῆλθεν εἰς 990 000 στρέμματα, ὑπολειφθεῖσα τῆς κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος καλλιεργηθείσης κατὰ 10 000 στρέμματα. Ὑπῆρξεν, ἐν τούτοις, αὕτη μεγαλύτερα κατὰ 60 000 στρέμματα περίπου, ἦτοι κατὰ 6,3 ο)ο τῆς μέσης ἐκτάσεως, ἥτις ἐκαλλιεργήθη διὰ καπνοῦ κατὰ τὰ ἔτη 1935 - 1939. Κατὰ τὸ ἔτος ὁμοῦ 1952, ἡ καλλιέργεια τοῦ καπνοῦ περιορίσθη μόνον εἰς 763 000 στρέμματα, λόγῳ τῶν δυσμενῶν καιρικῶν συνθηκῶν καὶ τῆς ὑπάρξεως σοβαρῶν ἀποθεμάτων παλαιότερων ἔσοδειῶν.

Ἡ παραγωγή τοῦ καπνοῦ, ἐξ ἄλλου, ἢ ὁποία κατὰ τὰ ἔτη 1935 - 1939 εἶχε φθάσει, κατὰ μέσον ὄρον, τοὺς 61 000 τόννους, ἀνῆλθε τὸ ἔτος 1951 εἰς 62 700 τόννους, διὰ νὰ κατέλθῃ ὁμοῦ τὸ ἔτος 1952 εἰς 41,3 χιλιάδας τόννους.

Ἀνεξαρτήτως τῆς μειωμένης παραγωγῆς τοῦ 1952, ἡ καπνοπαραγωγή μας τείνει νὰ σταθεροποιηθῆ περίξ τῶν προπολεμικῶν ἐπιπέδων αὐτῆς. Δὲν συμβαίνει ὁμοῦ τὸ αὐτὸ καὶ μὲ τὴν παραγωγήν τοῦ καπνοῦ τῆς Τουρκίας, ἥτις, ἐγγίσασα, κατὰ μέσον ὄρον, τοὺς 61 000 τόννους κατὰ τὰ ἔτη 1935 - 1939, ἀνῆλθεν εἰς 82 000 τόννους κατὰ τὰ ἔτη 1951 - 1952, αὔξηθεῖσα οὕτω κατὰ 34 ο)ο. Πάντως, περαιτέρω προώθησις τῆς ἐτησίᾳ παραγωγῆς εἶναι δυνατὴ, καὶ δὴ μέχρι τοῦ ὀρίου

των 80 000 τόννων, εάν ή διεθνής κατανάλωσις, ή άλλωστε αυξανόμενη, εστρέφεται περισσότερο πρὸς τὰ ποιοτικῶς ἀνώτερα καπνὰ τῆς Χώρας ἡμῶν.

Ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει, ὁ καπνὸς ἀποτελεῖ ἀναγκαστικὴν καλλιέργειαν τοῦ τόπου μας. Ὑποκατάστασις τῆς καλλιέργειας αὐτοῦ δι' ἄλλης καλλιέργειας δὲν εἶναι νοητή. Ὡς γνωστόν, τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἐδάφους τοῦ διατιθεμένου διὰ τὴν καλλιέργειαν ἐκλεκτῶν ποιοτήτων καπνῶν δὲν εἶναι κατάλληλον, λόγῳ τῆς φύσεώς του, ἀλλὰ καὶ λόγῳ τοῦ κλίματος, νὰ χρησιμοποιοῦθῃ δι' ἄλλας ἱκανοποιητικῆς ἀποδόσεως καλλιέργειας.

Ἡ ἐξαγωγή τῶν ἐλληνικῶν καπνῶν κατὰ τὴν μεταπολεμικὴν περίοδον—ἔστω καὶ μέ τινας διακυμάνσεις—θαίνει αυξανόμενη. Οὕτω, ἐνὸς τοῦ 1946 ἐξήχθησαν 12 916,8 τόννοι καπνοῦ, ἡ ἐξαγωγή τῶν ἐπομένων ἐτῶν ἐπετεύχθη ὡς ἀκολούθως :

ἔτος	1947	τόννοι	17 920	ἔτος	1950	τόννοι	26 329,9
»	1948	»	18 484,5	»	1951	»	31 018
»	1949	»	28 100,6	»	1952	»	41 397

Ἐννοεῖται ὅτι αἱ μεταπολεμικαὶ ἐξαγωγαὶ τῶν καπνῶν μας δὲν κατώρθωσαν ἀκόμη νὰ φθάσουν τὸ ἐπίπεδον τῆς προπολεμικῆς θέσεως αὐτῶν, τὸ ὅποιον κατὰ τὴν περίοδον 1935 - 1939 ἐσημειοῦτο, κατὰ μέσον ὄρον, περίξ τῆς ποσότητος τῶν 44 235 τόννων.

Φυσικῶς τῷ λόγῳ, ἡ μειωμένη ἐξαγωγή τοῦ καπνοῦ μας εἶχε τὰς συνεπείας αὐτῆς :

Κατελείποντο κατ' ἔτος ἐν τῇ Χώρᾳ σεβαστὰ ἀποθέματα, τὰ ὅποια ἤσκουν ἀσφυκτικὴν τὴν πίεσιν αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἀγορᾶς τοῦ καπνοῦ.

Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1952, τὰ ἐν τῇ κατοχῇ τῶν καπνεμπορίων, τῶν καπνοπαραγωγῶν καὶ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος εὐρισκόμενα ἀποθέματα καπνῶν ἐσοδείας 1951 καὶ παλαιότερων ἀνῆρχοντο εἰς 60 000 τόννους περίπου. Περιορίσθησαν ὁμως ταῦτα τὴν 31 Δεκεμβρίου 1952 εἰς 52 000 τόννους.

Παρὰ τὴν ἐπιδότησιν τῶν καπνῶν των, οἱ παραγωγοὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀπολαύσουν, μεταπολεμικῶς, ἱκανοποιητικὰς τιμὰς διὰ τὸ προϊόν των. Δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1951 αἱ ἐπιτευχθεῖσαι ὑπὸ τῶν καπνοπαραγωγῶν μέσαι τιμαί, σὺν τῇ συμπληρωματικῇ τιμήματι, δὲν συνιστοῦν πραγματικὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς καπνοκαλλιέργειας παρ' ἡμῖν. Ἐν σχέσει πρὸς τὰς προπολεμικὰς τιμὰς, ἡ μὲν μέση τιμὴ τῶν καπνῶν, συνυπολογιζομένης εἰς αὐτὴν καὶ τῆς prime, ἠδξήθη μόνον κατὰ 250 φορές, ἐνὸς ἡ τοῦ συνόλου τῶν ἄλλων γεωργικῶν προϊόντων τοιαύτη ἠδξήθη κατὰ 418 φορές.

Ἡ διαπίστωσις δὲ αὕτη εἶναι ἀξία ἰδιαιτέρας προσοχῆς, καθόσον γενικῶς αἱ διεθνεῖς τιμαὶ τῶν καπνῶν, ἀπὸ τοῦ πολέμου καὶ ἐντεῦθεν, ἠδξήθησαν κατὰ ποσοστὸν σχετικῶς μεγαλύτερον, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν αὐξήσιν τῶν τιμῶν τὴν ὅποιαν τὸ σύνολον τῶν ἄλλων γεωργικῶν προϊόντων ἐπέτυχεν.

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Κατὰ τὰ προπολεμικὰ ἔτη 1934 - 1938, ἡ κτηνοτροφικὴ κατάστασις τῆς Χώρας ἐνεφάνιζεν εἰκόνα ἀρκετὰ ἱκανοποιητικὴν. Ὑπῆρχεν ἐν τῇ Χώρᾳ τὸ ἐξῆς ζωικὸν κεφάλαιον :

α) Μεγάλα ζώα 1 999 382, έξ ὧν ἵπποι 364 046, ἡμίονοι 182 810, ὄνοι 401 900, βόες 986 428 καὶ βούβαλοι 64 198.

β) Μικρά ζώα 13 996 871. Ἐκ τούτων ἦσαν 8 334 844 πρόβατα, 5 127 196 αἰγες καὶ 534 731 χοῖροι, πρὸς δὲ τὰ πτηνὰ ἦσαν 11 929 160 καὶ οἱ κόνικλοι 638 638.

Ὁ πόλεμος καὶ ἡ κατοχὴ ἐξεμηδένισαν σχεδὸν τὴν κτηνοτροφίαν ταύτην. Χάρις, ὅμως, εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν Βοήθειαν καὶ τὰς ἀκαμάτους προσπάθειαις τῶν κτηνοτρόφων, καὶ γενικῶς τῶν ἀγροτῶν μας, κατὰ τὸ τέλος τοῦ τέους 1950 εἶχε πραγματοποιηθῆ, κατὰ σημαντικὸν μέρος, ἡ ἀνασυγκρότησις τοῦ ζωικοῦ ἡμῶν κεφαλαίου, ἥτις, συνεχισθεῖσα κατὰ τὰ ἔτη 1951 καὶ 1952, προώθησε τὴν κτηνοτροφίαν μας πρὸς τὰ προπολεμικὰ θριά της, εἰς τινα δὲ σημεῖα καὶ πέραν τῶν ὁρίων τούτων. Ἐδημιούργησεν ἐπὶ πλέον αὐτὴ δρους, οἱ ὅποιοι παρέχουν τὴν βέβαιον ἐλπίδα ὅτι, εἰς τὸ ἐγγὺς μέλλον, θὰ ὑπάρχη ἐν τῇ Χώρα κτηνοτροφικὴ κατάστασις ἀξιόλογος. Παραστατικῶς τῶν ἀνωτέρω εἶναι ὁ κατωτέρω παρατιθέμενος πίναξ :

Ἔτη	1950	1951	1952
Ἴπποι	279 074	292 222	303 326
Ἡμίονοι	171 474	184 524	185 088
Ὄνοι	450 042	466 497	465 000
Βόες	815 440	845 750	864 272
Βούβαλοι	67 983	69 317	70 786
Σύνολον μεγάλων ζώων	1 784 013	1 858 310	1 888 472
Πρόβατα	6 904 885	7 325 997	7 484 238
Αἰγες	3 710 472	3 958 492	3 938 307
Χοῖροι	581 908	635 791	537 688
Σύνολον μικρῶν ζώων	11 197 265	11 920 280	11 960 233
Πτηνὰ	9 050 163	10 010 546	10 153 697
Κόνικλοι	330 722	344 451	292 783
Σύνολον	9 380 885	10 354 997	10 456 480

Πρέπει να προστεθῆ ὅτι ἀνασυνεκροτήθησαν μεταπολεμικῶς οἱ κτηνοτροφικὰ σταθμοὶ καὶ οἱ σταθμοὶ ἐπιβητόρων καὶ ὅτι λειτουργοῦν σήμερον ἐν τῇ Χώρα 12 κτηνιατρεῖα, καὶ δὴ ἀνὰ ἐν ἐν Λαρίσση, Τρικινάλοισ, Γιδοῦ, Κατερίνη, Βερροῖα, Σέρραις, Δράμα, Κομοτινῆ, Μυτιλήνη, Εἰάνθη, Λαμία καὶ Λαγκαδῶν, παρέχοντα ἰατρικὴν περίθαλψιν εἰς τὰ ζῶα τῶν ἀγροτῶν. Ἔτερα δὲ πέντε κτηνιατρεῖα πρόκειται νὰ λειτουργήσουν ἐν τῇ προσεχεῖ μέλλοντι μὲ ἔδρας τὴν Γασταύνην, τὸ Ἄργος, τὸ Ἀργίριον, τὴν Τρίπολιν καὶ τὴν Ἐλευθερούπολιν.

Ἐβρίσκονται, πρὸς τούτοις, ἐν πλήρει λειτουργίᾳ τὰ ἐν Ἀθήναις καὶ Θεσσαλονίκῃ κτηνιατρικὰ μικροβιολογικὰ Ἰνστιτούτα, παρέχοντα τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τοὺς ἐμβολιασμοὺς τῶν ζώων ἐμβόλια. Ὑπάρχει, ἐξ ἄλλου, ἐκ τῶν ἐφοδίων τοῦ ἐξωτερικοῦ, μεγάλη ποσότης κτηνιατρικῶν φαρμάκων, ἐπιτρέπουσα τὴν ἀποτελεσματικὴν ἐπέμβασιν τῶν κτηνιατρικῶν ὑπηρεσιῶν εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν νόσων ἢ ἐπιδημιῶν τῶν ζώων,

Δ Α Σ Η

Τὰ δάση μας προπολεμικῶς ἐκάλυπτον ἑκτασιν 19 000 000 περίπου στρεμμάτων, ἀντιπροσωπεύουσαν τὸ 15 οὐο τῆς ἑλῆς ἐκτάσεως τῆς Χώρας. Ὁ πόλεμος ὁμως καὶ ἡ κατοχὴ ἐπέφερον ζημίας μεγάλας εἰς σημαντικώτατον μέρος αὐτῶν. Ἐκτασις 5 000 000 στρεμμάτων παρουσιάζεται σήμερον κατεστραμμένη, ἡμικατεστραμμένη δὲ ἑτέρα ἑκτασις 4 000 000 στρεμμάτων. Ὑφίσταται, ὅθεν, ἐν τῇ Χώρα, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, πρόβλημα ἀνασυγκροτήσεως τῶν δασῶν, τὸ ὅποιον, ὡς λεχθῆ ἀμέσως, ἀντιμετωπίζεται διὰ διαφόρων λύσεων, αἵτινες τείνουσι πᾶσαι εἰς τὴν αὐξήσιν καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς δασικῆς παραγωγῆς.

Αἱ διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ τούτου καταβαλλόμενα σύντονοι προσπάθειαι στρέφονται εἰς δύο κύρια σημεῖα: Τὴν συστηματικὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν δασῶν καὶ τὴν δημιουργίαν ἔρων ἐκμεταλλεύσεως εἰς τὰ δάση, τὰ ὅποια, ἔλλειπει συγκοινωνίας, μένουσι ἐντελῶς ἀνεκμετάλλευστα.

Εἶναι ἄξιον μνησίας τὸ γεγονός ὅτι κατορθώθη νὰ ἀποκατασταθοῦν εἰς λειτουργίαν τὰ προπολεμικῶς ἰδρυθέντα ἐργοστάσια κρατικῆς ἐκμεταλλεύσεως δασῶν, τὰ ὅποια, ἀπελευθερώνοντα τὰ δάση ἀπὸ τὰ παθητικὰ τῶν ξυλῶδη ἀποθέματα, προσφέρουσι εἰς τὴν ἀγορὰν σημαντικὰς ποσότητας ξυλείας. Λειτουργοῦν σήμερον ἐργοστάσια κρατικῶν δασικῶν ἐκμεταλλεύσεων εἰς Καλαμπάκαν, εἰς Φουρνᾶν, Εὔρυτανίας, εἰς Χρυσοβίτσι, Τριπόλεως, εἰς Ἀλαγονίαν καὶ εἰς Σκοτεινὰ (Μόρνα) Κατερίνης.

Βάσει, ἐξ ἄλλου, ἐπιμελημένου προγράμματος, προωθείται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν εἰς ἀπροσίτους περιοχὰς ὑπαρχόντων δασικῶν συμπλεγμάτων, ἄτινα, ἄλλωστε, εἶναι καὶ τὰ σπουδαιότερα ἀπὸ παραγωγικῆς ἀπόψεως. Κατὰ τὰ ἔτη 1951 καὶ 1952 ἡ ἑτησίᾳ παραγωγή τεχνικῆς ξυλείας ἀνῆλθεν εἰς 130 000 κυβ. μέτρα, μὲ προοπτικὴν αὐξήσεως, καὶ δὴ μέχρι τοῦ διπλασίου, τοῦθ' ὅπερ θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῆς εἰσαγομένης ποσότητος ξυλείας, ἣτις κυμαίνεται κατ' ἔτος μεταξὺ 500 000 καὶ 600 000 κυβ. μέτρων στρογγύλης ξυλείας. Ἐπι σπουδαιότερα, ὁμως, δύναται νὰ εἶναι ἡ αὐξήσις τῆς παραγωγῆς τοῦ καυσίμου ξύλου, δοθέντος ὅτι τὰ ἀποθέματα τοῦ ξύλου τούτου εἶναι μεγαλύτερα τοῦ τεχνικοῦ τοιούτου.

Ἐννοεῖται ὅτι ὁρος ἀπαραίτητος διὰ τὴν διεξόδου εἰς τὰ ἀπρόσιτα δάση, τὰ ἐπὶ ὄρειων ὄγκων ἀποκλεισμένα, εἶναι ἡ κατασκευὴ εὐρέως ὀδικοῦ δικτύου συγκοινωνίας καὶ μεταφορᾶς. Ἡδὴ προπολεμικῶς, εἶχον κατασκευασθῆ δασικαὶ ὁδοὶ μήκους 200 χιλιομέτρων, κατὰ δὲ τὰ ἔτη 1948 ἕως 1952 ἐγένετο κατασκευὴ ἑτέρων 115 χιλιομέτρων τοιούτων ὁδῶν, συντήρησις καὶ βελτίωσις 130 χιλιομέτρων καὶ ὁδοστρωσις 31 χιλιομέτρων, δαπανηθέντος ποσοῦ 12 δισεκατομμυρίων δραχμῶν περίπου.

Ἰδιαιτέραι φροντίδες καταβάλλονται διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος τῆς δασικῆς παραγωγῆς, ἐπὶ τῇ σκοπῇ τῆς χρησιμοποίησεως, εἰς μεγαλύτεραν κλίμακα, ὡς τεχνικοῦ, τοῦ εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ καυσίμου κατατασσόμενου ξύλου. Πρὸς τοῦτοις, διὰ τῆς βελτιώσεως τῶν μεθόδων ρητινεύσεως καὶ τῆς ἀνασυγκροτήσεως τῶν παραγωγικῶν ρητίνης δασῶν, ἐπιδιώκεται ἡ αὐξήσις τῆς ρητινοπαραγωγῆς, μειωθείσης συνεπείᾳ τῶν καταστροφῶν τῆς κατοχῆς κατὰ 40 οὐο. Ἡ παραγωγή ρητίνης κατὰ τὸ ἔτος 1951 ἀνῆλθεν εἰς 15 000 000 ὀκάδες, ἐνῶ κατὰ τὸ ἔτος 1952

ἔφθασεν αὐτὴ εἰς τὴν ποσότητα τῶν 16 000 000 ὀκάδων, ἣτις ἀντιπροσωπεύει τὸ 64 ο)ο τῆς προπολεμικῆς παραγωγῆς ρητίνης, ἐγγιζούσης τὰς 25 000 000 ὀκάδας.

Βαρυτῆμαντον ἕμως εἶναι: καὶ τὸ ἔργον δι' οὗ ἐπιζητεῖται ἡ ἀποκατάστασις τῶν καταστραφέντων δασῶν. Ἐννοοῦμεν τὰς τεχνητὰς ἀναδάσεις. Ἐκτασίς 200 000 στρεμμάτων ἀνεδασώθη κατὰ τὸ ἀπὸ 1937 καὶ μέχρι τέλους 1951 χρονικὸν διάστημα. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1952-53 ἡ ἀναδάσις ἐνηργήθη ἐπὶ ἐτέρων 34 450 στρεμμάτων. Συνεχίζεται δὲ καὶ ὁ ἀγὼν ἐναντίον τῶν διαβρώσεων τοῦ ἐδάφους ὡς καὶ τῶν χειμάρρων. Εἴκοσι ὀκτὼ δισεκατομμύρια δραχμῶν ἐδαπανήθησαν μεταπολεμικῶς δι' ἐπεμβάσεις κατὰ τῶν χειμάρρων, πρὸς διευθέτησιν αὐτῶν. Εἰδικῶς, τὸ ἔτος 1952-53, διηυθετήθησαν 22 χεῖμαρροι.

Ἐνδιαφέρει νὰ λεχθῇ ἀκόμη ὅτι, ἀπὸ τινων ἐτῶν, μεταξὺ τῶν ἀντικειμένων τῆς δασικῆς πολιτικῆς περιελήφθη καὶ ἡ φροντίς τῆς βελτιώσεως τῶν περιεχομένων ἢ παρακειμένων εἰς τὰ δάση βοσκοτόπων, πρὸς κάλυψιν τῶν εἰς χόρτον ἀναγκῶν τῆς κτηνοτροφίας. Ἐδαπανήθησαν διὰ τὴν ἀξιοποίησιν ὄρειων βοσκῶν, κατὰ μὲν τὰ ἔτη 1951-52, 1 300 000 00 δραχμαὶ ἐκ πιστώσεων τῆς Ἀμερικανικῆς Βοηθείας, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1952-53, 80 000 000 δραχμαὶ.

Γενικῶς, διὰ τὴν δασικὴν ἀνασυγκρότησιν, τὴν ὁποίαν ὑπαγορεύουν ὄχι μόνον λόγοι οἰκονομικοὶ ἀλλὰ καὶ λόγοι κλιματολογικοὶ, ὅπως ἐπίσης καὶ λόγοι βελτιώσεως τοῦ καθεστώτος τῶν ὑδάτων, ἐδαπανήθησαν μέχρι σήμερον 95 περίπου δισεκατομμύρια δραχμῶν, ἐξ ὧν ποσὸν 17,2 δισεκατομμυρίων δραχμῶν διετέθη κατὰ τὴν χρῆσιν 1952-53.

Ο ΕΚΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Ὁ ἐκμηχανισμὸς τῆς γεωργίας, ὁδηγῶν εἰς τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγῆς καὶ τὴν μείωσιν τοῦ κόστους αὐτῆς, σημειώνει σημαντικωτάτας προόδους κατὰ τὰ τελευταία ἔτη. Προπολεμικῶς ὁ μηχανικὸς ἐξοπλισμὸς τῆς Χώρας περιελάμβανεν :

1) Ἐλκυστήρας ὀλικῆς ἰσχύος εἰς ἕλξιν ὀλικῆς ἰσχύος 43000 HP	τεμ. 1 695
2) Ἀλωνιστικὰ σταθερὰς μηχανὰς	» 1 070
3) Θεραλωνιστικὰς μηχανὰς	» 42
4) Θεριστικὰς αὐτοδρετικὰς	» 4 000
5) Χορτοκοπτικὰς	» 800
6) Σπαρτικὰς	» 10 000
7) Ἀροτρα ἐλκυστήριων	» 370
8) Δισκοσθάρνας	» 100
9) Μηχανοκίνητα συγκροτήματα διαλογῆς καὶ ἀπολυμάνσεως σπόρων»	40

Ὁ ἐξοπλισμὸς οὗτος, ὀλόκληρος σχεδόν, ἀνενεώθη, μετὰ τὰς καταστροφὰς τῆς κατοχῆς, καὶ ἠϋξήθη δι' εἰσαγωγῶν ὡς ἀκολούθως, κατὰ τὸ ἀπὸ 1945 μέχρι 1951 χρονικὸν διάστημα :

1) Ἐλκυστήρες ὀλικῆς ἰσχύος 174 770 HP	τεμ. 5 986
2) Ἀλωνιστικὰ σταθερὰ	» 325
3) Θεραλωνιστικὰ	» 568
4) Θεριστικὰ αὐτοδρετικὰ	» 1 171
5) Χορτοκοπτικὰ	» 668
6) Χορτοσυλλέκται καὶ ἀναδευτήρες	» 475

7) Ξηραντήρια όρύζης, άραβοσίτου	τεμ.	79
8) Άλεστικάι κτηνοτροφών	»	308
9) Άντλητικά συγκροτήματα άρδεύσεως	»	13 474
10) Ρυμουλκούμενα όχήματα	»	2 265
11) Λιπασματοδιανομείς	»	300
12) Διάφορα μηχανήματα καλλιεργείας και συγκομιδής	»	9 855

Πρός τούτους, διά παραγγελιών εις τήν έγχώριον βιομηχανίαν, ό τεχνικός τής Χώρας έξοπλισμός έπλουτίσθη διά μηχανημάτων και έργαλειών αξίας 85 δισεκατομμυρίων δραχμών περίπου. Ίδιαιτέρως, όμως, ένδιαφέρων είναι ό μηχανικός έξοπλισμός τής Ύπηρεσίας Μηχανικής Καλλιεργείας του Ύπουργείου Γεωργίας και ό έπιτελεσθείς υπό τής ύπηρεσίας ταύτης όγκος καλλιεργητικών, έγγειοβελτιωτικών και χωματοουργικών έργασιών.

Τά παραληφθέντα μεταπολεμικώς υπό τής Μηχανικής Καλλιεργείας μηχανήματα όφείλονται κυρίως εις τά κεφάλαια τής Άμερικανικής Βοηθείας, ύπολογίζεται δέ ή αξία αυτών εις 15 000 000 δολάρια.

Τά μηχανήματα ταυτα κατανέμονται εις κατηγορίας ώς έξής :

1) Έλκυστήρες (άλυσόφοροι)	τεμ.	840
2) Αύτοκίνητα χωματοουργικά (έκσκαφείς κλπ.)	»	133
3) Ρυμουλκούμενα χωματοουργικά	»	393
4) Αύτοκίνητα	»	277
5) Βαρέα ρυμουλικά	»	62
6) Διάφορα μηχανήματα	»	1 420

Αί έκτελεσθείσαι, έξ άλλου, υπό τής Ύπηρεσίας Μηχανικής Καλλιεργείας έργασίαι μέχρι τέλους του 1951 υπήρξαν αί ακόλουθοι :

1) Καλλιεργητικά έργασίαι, ήτοι έλαφραί και βαθείαι άρρώσεις, δισκοσβανίσματα, εκχερσώσεις, εκθαμνώσεις, εκδασώσεις, ύπεδαφοκαλλιέργεια, σπορά, θερισμός, θεραλωνισμός, ένεργηθείσαι επί συνολικής εκτάσεως 3 373 378 στρεμμάτων, κατανεμομένης χρονολογικώς ώς έξής :

έτος	1945	στρέμματα	289 030	έτος	1949	στρέμματα	286 442
»	1946	»	698 785	»	1950	»	260 850
»	1947	»	631 740	»	1951	»	299 032
»	1948	»	907 799				

Ή συνολική αξία των άνωτέρω έργασιών, ύπολογιζομένη εις τιμάς κόστους του 1951, άνέρχεται εις 54 192 έκατομμύρια δραχμών.

2) Έργασίαι έγγειοβελτιωτικά, περιλαμβάνουσαι έργα άρδευτικά, άποστραγγιστικά, άντιπλημμυρικά, ίσοπεδώσεις και αξιοποίησιν άλατούχων έδαφών.

Τά έργα ταυτα, εκτελεσθέντα κατά τά έτη 1947—1951, έβελτίωσαν ή απέδωσαν εις τήν καλλιέργειαν τας κάτωθι εκτάσεις γαιών :

Άρδευτικά	στρέμματα	78 000
Άποστραγγιστικά	»	260 000
Άντιπλημμυρικά	»	116 000
Ίσοπεδώσεις κλπ.	»	88 000
Άξιοποίησιν άλατούχων έδαφών		39 000
Σύνολον στρεμμάτων		581 000

Ἡ ἀξία τῶν ἀνωτέρω ἔργων ὑπολογίζεται εἰς 65 475 ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἐξ ὧν ποσὸν 50 881 ἑκατομμυρίων ἀντιπροσωπεύει τὴν ἀξίαν τῆς ἀξιοποιήσεως τῶν ἀλατούχων ἐδαφῶν, νοουμένης μετὰ τῶν δαπανῶν ὀρυζοκαλλιέργειας, τεχνικῶν κατασκευῶν, μονίμων ἐγκαταστάσεων κλπ.

3) Κατασκευὴ ὁδῶν, τόσον ἀγροτικῶν, ὅσον καὶ δασικῶν :

Αἱ ὁδοὶ αὗται, ἐκτελεσθεῖσαι ἐπὶ συνολικοῦ μήκους 2 450 χιλιομέτρων, ἀναλογοῦν εἰς τὰ ἔτη τῆς κατασκευῆς των ὡς ἀκολούθως :

Ἔτος	1949	χιλιόμετρα	160
»	1950	»	805
»	1951	»	1485

Τὸ μήκος τῶν δασικῶν ὁδῶν, εἰδικῶς, ἀνέρχεται εἰς 150 χιλιόμετρα.

4) Εἰδικαὶ ἐργασίαι :

Αἱ ἐργασίαι αὗται συνίστανται εἰς τὴν προστασίαν τοῦ ἐδάφους ἐκ τῶν διαβρώσεων, τὴν ὀργάνωσιν ὀμαδικῶν κοινοτικῶν τριφυλλεῶνων, τὴν ἐκτέλεσιν ὑπερβαθέων ἀρόσεων διὰ τὴν ἐγκατάστασιν ἀμπελώνων καὶ ὀπωρῶνων καὶ τὴν κατασκευὴν ὑδατοδεξαμενῶν διὰ τὸ πότισμα καπνοφυτειῶν καὶ ζώων.

Πρέπει νὰ ὑπολογισθῇ, πρὸς τούτοις, εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τῆς Ὑπηρεσίας Μηχανικῆς Καλλιέργειας, καὶ ἡ φροντίς αὐτῆς διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τεχνικοῦ προσωπικοῦ, καταλλήλου διὰ τὸν χειρισμὸν, τὴν συντήρησιν καὶ τὴν ἐπιδιόρθωσιν τῶν πάσης φύσεως γεωργικῶν μηχανημάτων.

Πράγματι, ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὸν Σταθμὸν Δοκιμῶν Γεωργικῶν Μηχανῶν καὶ τὴν Ὑπηρεσίαν Γεωργικῶν Ἐφαρμογῶν, ὠργάνωσεν αὕτη σχολεῖα βραχείας διάρκειας, εἰς τὰ ὁποῖα μέγας ἀριθμὸς ἀγροτοπαίδων ἠδυνήθη νὰ ἐκπαιδευθῇ, κατὰ τρόπον μεθοδικόν, ὅχι μόνον εἰς τὴν χρῆσιν διαφόρων γεωργικῶν μηχανημάτων, ἀλλὰ καὶ εἰς οἰκοδομικὰς καὶ ξυλουργικὰς ἐργασίας. Ἐπὶ πλέον, ἐχορήγησεν αὕτη κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐτῶν 1945—1951, πτυχία χειριστῶν μηχανημάτων (μηχανοδηγῶν ἀλωνιστικῶν μηχανῶν, ὀδηγῶν ἑλκυστήρων καὶ βοηθῶν) εἰς 2680 ἄτομα.